

SN koosolek, 2. veebruar 2017
VVLK koosolek, 19. detsember 2016

Loendusmeetodi valikust: Eesti 2020

Allan Puur TLÜ Eesti demograafia keskus

Raul Eamets TÜ majandusteaduskond

Tiit Tammaru TÜ maateaduste ja ökoloogia instituut

TALLINNA ÜLIKOOL
Eesti Demograafia Instituut

Lähtekohad

- ▶ Loenduse tegijal on valida **kolme meetodi** vahel:
 - ▶ **Traditsiooniline** (kogu teave saadakse inimestelt)
 - küsitlusloendus
 - iseloendus (sh internetipõhine)
 - ▶ **Registripõhine** (kogu teave saadakse registritest)
 - ▶ **Kombineeritud** (osa teavet inimestelt, teine osa registritest)
- ▶ Mõned lihtsad asjad, mida **silmas pidada**:
 - ▶ **Pole** olemas **head** ja **vähem head** loendusmeetodit, igal meetodil on oma tugevad kui nõrgad küljed, meetodite tugevused-nõrkused on **assümmeetrilised**
 - ▶ **On** olemas vaid konkreetsesse **oludesse sobivad** ja **vähem sobivad** meetodid
 - ▶ Meetodivaliku esmane **kriteerium** — kui hästi täidab loendus talle **ainuomast rahvastikuinventuuri ülesannet** (olem, koostis, paiknemine).

Loendusmeetodi valik

Euroopas 2010. aasta loendusvoorus

Loendusmeetod	Riigid	Riikide arv
Traditsiooniline	ALB, AND, ARM, AZE, BIH, BGR, BLR, CAN, CYP, CZE, FRA, GEO, GRC, HRV, HUN, IRL, ITA, KAZ, KGZ, LUX, MLT, MCO, MNE, MDA, MKD, PRT, ROM, RUS, SMR, SRB, SLV, TJK, TKM, GBR, USA	35 (65%)
Registripõhine	AUT, BEL, DNK, FIN, ISL, NLD, NOR, SVN, SWE	9 (17%)
Kombineeritud	DEU, ESP, EST, ISR, LIE, LVA, LTU, POL, CHE, TUR	10 (19%)

2020 loenduse meetod: põhjalik eeltöö

REGREL metodoodikaprojekt 2010–2013

▶ Eesmärk:

- hinnata registripõhise loenduse teostatavust Eestis
- selgitada probleemid ja otsida võimalusi neist ülesaamiseks

▶ Skoop:

EL-i liikmesriikidele kohustuslikud loendustunnused
(28 tuletamata ja tuletatud tunnust)

▶ Analüütiline lähenemine:

- loendustunnuste metaanalüüs (definiitsioonid, klassifikaatorid)
- registriväljavõtete tellimine, registripõhiste loendustunnuste praktiline moodustamine, tulemuste kvaliteedi hindamine, sh võrdlused REL2011 tegelike andmetega

▶ Tulemused:

- meta-analüüside raportid (20), detailanalüüside raportid (20),
- lõppraport (www.stat.ee/rahvaloendus)
- „Akadeemia“ 27(2): 266-282 ja 27(3): 421-451.

REGREL metoodikaprojekt

analüüside tulemus

Registripõhise tunnuse vastavus loendusnõuetele	Tunnused	Tunnuste arv
A. Täielik vastavus	Sugu, vanus, sünniriik, kodakondsus	4 (14%)
B. Osaline vastavus	Hõiveseisund, tööalane seisund, hoone tüüp, tubade arv, kasulik pind	4 (14%)
C. Piiratud vastavus	Haridustase, seaduslik perekonnaseis, alaline elukoht, eelmine elukoht üks aasta enne loendust, välismaal elamine ja riiki saabumise aasta, leibkonnaliikmete vahelised seosed, muud eluasemetunnused	17 (61%)
D. Tunnus puudub registrites	Amet, töökoha (toimla) asukoht ja majandusharu	3 (11%)

REGREL metoodikaprojekti põhijäreldused ja -soovitused

▶ Põhijäreldus loendusmeetodi osas:

Kõige tõenäolisemaks hinnati stsenaarium, mille puhul rakendatakse **kombineeritud meetodit** (registrite teavet kasutatakse maksimaalselt, kuid **elukoha- ja leibkonnaandmed** inimestelt, eeldatavasti **ca 80%** internetipõhiselt)

▶ Põhisoovitused:

- ▶ Jätkata **tegevusi** registrite andmekvaliteedi **parandamiseks** (paarkümmend soovitust, paljud teostatud või teostamisel)
- ▶ Olla valmis, et **kõigi** andmeprobleemide lahendamine **ei pruugi õnnestuda** (põhjused lõppraportis), **vältida soovmõtlemist**

Statistikaameti teavitus avalikkusele kaks aastat hiljem (28.09.2015)

Loendusmeetod valitud:

„2020. aasta rahva ja eluruumide loendus toimub esimest korda Eesti ajaloos **vaid registrite andmetele tuginedes**, st inimeste käest otse ei küsita midagi, tulemused pannakse kokku riiklike andmekogude info põhjal.“

TALLINNA ÜLIKOOL
Eesti Demograafia Instituut

Prooviloenduse tulemus (JR 07.12.2016)

22-st isikutunnusest 6 (27%) mitterahuldava kvaliteediga

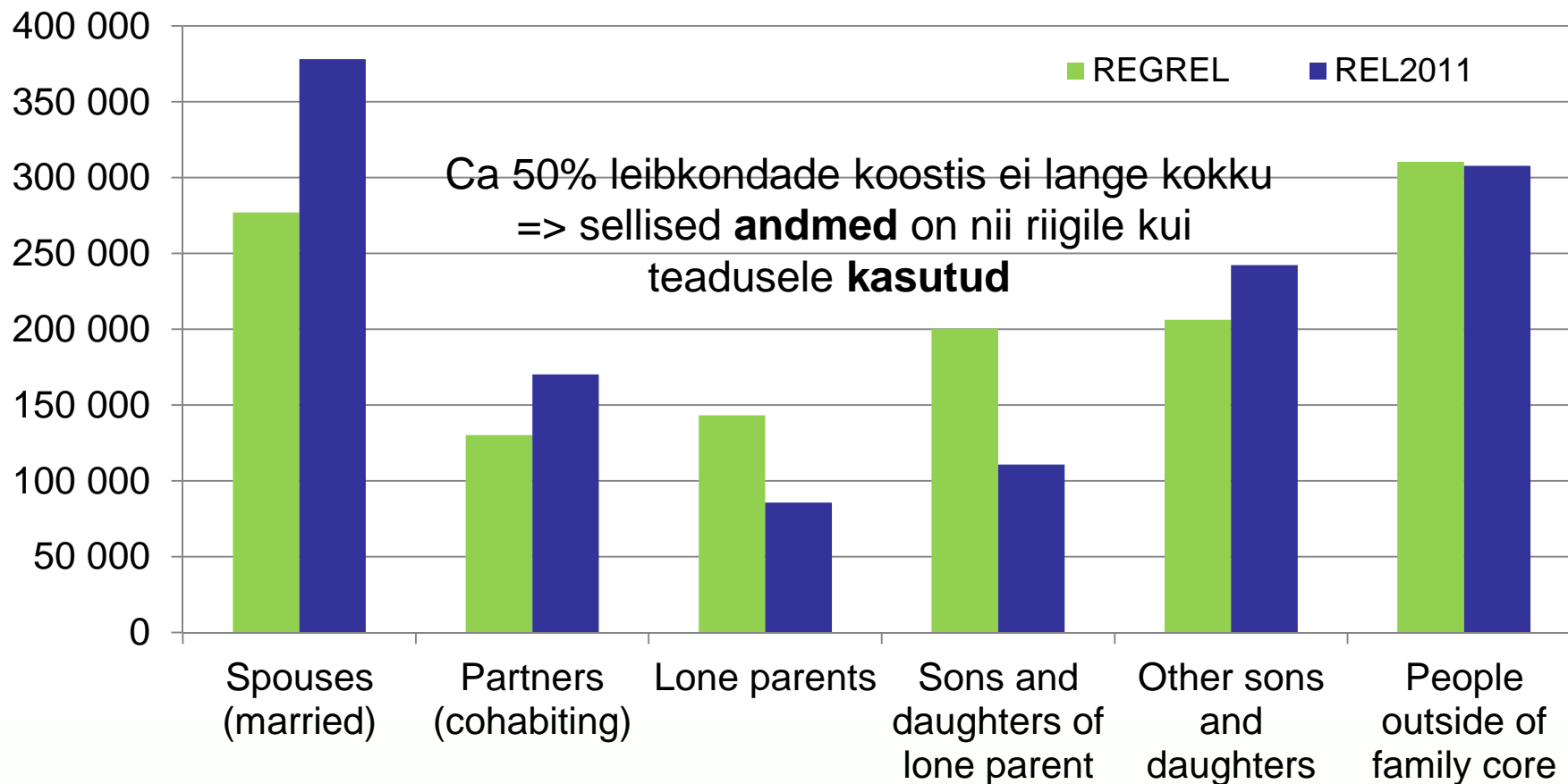
Isikutunnused	Kvaliteedihinnang
Alaline elukoht	Kasin (1)
Paikkond	Kasin (1)
Perekondlik staatus	Kasin (1)
Tuumperekonna tüüp	Kasin (1)
Tavaleibkonna tüüp	Kasin (1)
Leibkondade valduse staatus	Kasin (1)

Koondhinnang (rahuldav) on saadud aritmeetilise keskmisena. **Kas selline lähenemine on pädev?**

1. Väikeste tunnuste arvu tõttu **kandub** elementide probleem **tervikusse** (loendusele annab analüütilise väärtuse tunnuste kooskasutus).
2. Mitterahuldava kvaliteediga on **fundamentaalsed tunnused** (mõjutatud on **kogu ruumiinfo** ja **kogu leibkonna/perekonna infot**)

Näide mõjust: leibkonnaseis

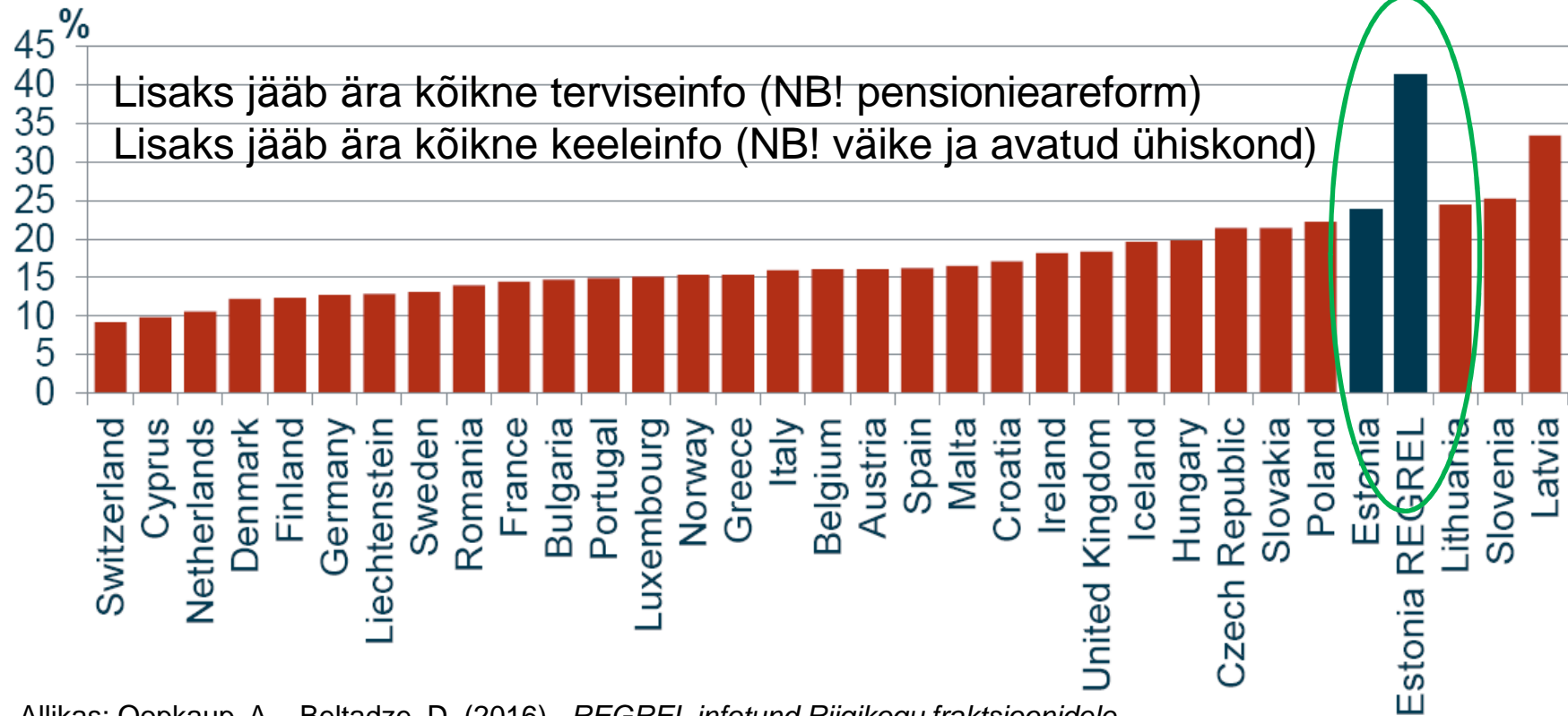
Allikas: E.-M. Tiit (2016). *Partnership index*.

Näide mõjust: leibkonnaseis (järg)

Üksikvanema pere osatähtsus, REL2011

Allikas: Oopkaup, A. , Beltadze, D. (2016). *REGREL infotund Riigikogu fraktsioonidele.*

Kokkuvõtteks: kaks teed

▶ Täielikult registripõhine loendus 2020

- teostatavus – tehniliselt **jah**, sisuliselt **ei**
- andmekvaliteet – olulises **osas kasutuskõlbmatu**,
osa Eesti jaoks olulisest infost **puudu**
- „registrite inventuur“
- eeldatav kogumaksumus – **25,4 miljonit €** (16,1 SA+ 9,3 reg-d)
- „**Suur hüpe**“, mis **ei lahenda paljusid probleeme** (nt rahvaarvu mitmesus jääb alles)

▶ Kombineeritud registripõhine loendus 2020

- teostatavus – tehniliselt **jah**, sisuliselt **jah**
- andmekvaliteet – **hea** (lähedane/võrreldav 2011-le)
- „registrite ja tegelikkuse inventuur“
- eeldatav kogumaksumus – **33,4 miljonit €** (25,4 Regrel + 8)
- **Põhjamaadele sarnane** evolutsiooniline tee
- **E-riiki toetav**: 80% infot registritest, parandab registrite kvaliteeti, Eesti püstitab uue **e-loenduse tippmark**

Aitäh kuulamast!

TALLINNA ÜLIKOOL
Eesti Demograafia Instituut